

חק לישראל – פרשת נח יום א'

תורה – בראשית פרק ו'

(ט) אֱלֹהִים תּוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ:
 נֹחַ: (ט) אֱלֹהִים תּוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ: (ט) אֶלֶּן
 תּוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ גָּבַר זָכָאֵי שְׁלִים הָיָה בְּדֹרוֹהֵי בְּדַחֲלָתָא דְיָי הַלִּיד נֹחַ:
 (י) וַיֹּולֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת שָׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת: (י) וַיֹּולֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת
 שָׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת: (י) וַאֲוֹלִיד נֹחַ תְּלָתָא בְּנֵי יֵת שָׁם יֵת חָם וְיֵת יָפֶת:
 (יא) וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֹא הָאָרֶץ חָמָס: (יא) וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי
 הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֹא הָאָרֶץ חָמָס: (יא) וַאֲתַמְלִיאַת אַרְעָא חֲטוּפִין:
 (יב) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָכּוֹ עַל
 הָאָרֶץ: (יב) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָכּוֹ עַל
 הָאָרֶץ: (יב) וַחֲזָא יְיָ יֵת אַרְעָא וְהָא אֲתַחֲבַלֵּת אֲרִי חֲבִילוֹ כָּל בְּסָרָא אֲנֵשׁ יֵת אַרְחָה עַל אַרְעָא:
 (יג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בְּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם
 וְהִנְנִי מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ: (יג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בְּשָׂר בָּא לִפְנֵי כִּי מְלֹאָה
 הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ: (יג) וַאֲמַר יְיָ לְנֹחַ קֵצָא דְכָל בְּסָרָא עַלֵּת לְקַדְמֵי
 אֲרִי אֲתַמְלִיאַת אַרְעָא חֲטוּפִין מִן קַדָּם עוֹבְדֵיהוֹן בִּישְׂיָא וְהָא אֲנָא מִחֲבַלְהוֹן עִם אַרְעָא:
 (יד) עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי גִפְרִית תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה וְכִפַּרְתָּ אֶתָּה מִבֵּית
 וּמִחוּץ בַּכִּפָּר: (יד) עֲשֵׂה לָךְ תֵּבַת עֲצֵי גִפְרִית תַּעֲשֶׂה אֶת הַתֵּבָה וְכִפַּרְתָּ אֶתָּה מִבֵּית
 וּמִחוּץ בַּכִּפָּר: (יד) עֵיבַד לָךְ תֵּבּוֹתָא דְאֲעִין דְקַדְרוֹם מְדוּרִין תַּעֲבַד יֵת תֵּבּוֹתָא וְתַחֲפִי יֵתָה מִגֵּו וּמִבְּרָא
 בַּכִּפָּרָא:

רש"י

(יא) ותשחת – לשון ערוה וע"א (סנהדרין נו)
 (יב) וירא אלהים את הארץ – כי השחית כל בשר את דרכו
 וע"א (זכריה ז) פן תשחיתון: ותמלא
 הארץ חמס – גזל (ס"א שנאמר (יונה ג) ומן
 החמס אשר בכפיהם):
 (יג) כי השחית כל בשר – רפי' בהמה חיה
 ועוף נזקקין לשאינן מינן:
 (יד) עשה לך תבת עצי גפרית – כ"מ שאתה מורא זנות
 וע"א אנדרלמוסיא בזה לעולם והורגת
 טובים ורעים: כי מלאה הארץ חמס – לא
 נחתם גזר דינם אלא על הגזל (סנהדרין קח):
 את הארץ – כמו מן הארץ ודומה לו (שמות
 ט) כלאחי את העיר מן העיר (מ"א טו) חלה
 את רגליו מן רגליו. ד"א את הארץ עם הארץ
 שאף ג' טפחים של עומק המחרישה נמוחו
 ונטשטשו:
 (יד) עשה לך תבת – הרבה ריוח והכלה לפניו
 ולמה הטריחו צבנן זה כדי שיראוהו אנשי
 דור המבול עוסק בה ק"כ שנה ושואלין אותו

(ט) אלה תולדות נח איש צדיק – הואיל
 והזכירו ספר בשבחו שנא' (משלי י) זכר צדיק
 לזכרה ד"א למדך שיעקר תולדותיהם של
 צדיקים מעשים טובים בדורותיו – (סנהדרין
 קטו) יש מרבותינו דורשים אותו לשבח כ"ש
 שאלו היה דבור צדיקים היה צדיק יותר ויש
 שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק ואלו
 היה דבורו של אברהם לא היה נחשב לכלום:
 את האלהים יס התהלך נח – ובאברהם הוא
 אומר (לקמן כד) אשר התהלכתי לפניו נח
 היה צדיק סעד לתומכו אבל אברהם היה
 מתחזק ומהלך בצדקו מאלו: התהלך – לשון
 עבר והו' שמושו של ל' בלשון כבד משמשת
 להבא ולשעבר בלשון א' קום התהלך (שם יג)
 להבא התהלך נח לשעבר התפלל צעד עבדיך
 (ש"א יב) להבא וצא והתפלל אל הבית הזה
 (מלכים ח) לשון עבר אלא שהו"ו שבראשו
 הופכו להבא:

חק לישראל – פרשת נח יום א'

ומלינו צגמ' כופרלא. צתיצחו של משה ע"י שהיו המים תשים ליה צחומר מצפנים וזפת מצחוץ ועוד כלי שלל יריח אוחו לדיק ריח רע של זפת אצל כאן מפני חוזק המים זפתה מצבית ומצחוץ:

מה זאת כך והוא אומר להם עתיד הקצ"ה להביא מצול לעולם אולי ישובו: עלוי גפר – כך שמו ולמה ממין זה על קס גפרית שנגזר עליהם להמחות בו: קנים – מדורים מדורים לכל צהמה וחיה: צכפר – זפת צלשון ארמי.

נביא – ישעיה נב יג'–טו' פרק נג' א'–ג'

(יג) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד: (יג) הא יצלח עבדי משיחא ירום ויסגי ויתקוף לחדא:

(יד) באשר שממו עליך רבים בן משחת מאיש מראהו ותארו מפני אדם: (יד) כמא דסברו ליה בית ישראל יומין סגיאין דהוה חשיך ביני עממיא חוזהון וזיהוון מבני אנשא:

(טו) בן יזה גוים רבים עליו יקפצו מלכים פיהם פי אשר לא ספר להם ראו ואשר לא שמעו התבוננו: (טו) בן יבדר עממין סגיאין עלוהי ישתקון מלכין ישוון ידיהון על פומהון ארי דלא אשתעיאו להון חזו ודלא שמעו אסתכלו:

(א) מי האמין לשמענתנו וזרוע יהוה על מי נגלתה: (א) מן הימין לבסורתנא דא ותקוף דרע גבורתא דיי כדון על מן אתגליאת:

(ב) ויעל כיונק לפניו וכשרש מארץ ציה לא תאר לו ולא הדר ונראהו ולא מראה ונחמדו: (ב) ויתרבא צדיקא קדמוהי הא כלבלבין דפרחין וכאילן דמשלח שורשוהי על נגדין דמין בן יסגון תולדת קודשא בארעא דהות צריכא ליה לא חיזו חולא חזויה ולא אימתה אימת הדיוט ויהי זיו קודשא זיויה דכל דיחזיניה יסתכל ביה:

(ג) נבזה וחדל אישים איש מכאבות וידוע חלי וכמסתר פנים ממונו נבזה ולא חשבנהו: (ג) בכן יהי לבוסרו ויפסיק יקר כל מלכותא יהון חלשין ודון הא כאנש כיבין ומזומן למרעין וכמא דהות מסלקא אפי שכנתא מננא בסירין ולא חשיבין:

רש"י

ה' – כזאת בגדולה והוד על מי נגלת' עד הנה:

(ב) ויעל כיונק לפניו – העם הזה לפניו בא לו הגדולה הזאת עם שפל היה מאד ועלה מאליו כיונק מיונקת האילנות. וכשורש – עלה מארץ ציה. לא תאר – היה לו מתחלה ולא הדק. ונראהו ולא מראה' ונחמדו – וכשראיוהו מתחלה באין מראה היאך נחמדו, ונחמדו תמוה הוא:

(ג) נבזה וחדל אישים – היה, בן דרך הנביא הזה מזכיר כל ישראל כאיש אחד אל תירא עבדי יעקב ואף כאן הנה ישכיל עבדי צבית יעקב אמר ישכיל לשון הללחה הוא כמו ויהי דוד לכל דרכיו משכיל (שמואל א' יח). וכמסתיר פנים ממנו – מרוב צחס

(יג) הנה ישכיל עבדי – הנה צאחרית הימים יללח עבדי יעקב לדיקים שבו:

(יד) כאשר שממו – כאשר תמהו עליהם עמים רבים צראותם שפלותם ואמרו זה אל זה כמה משחת מאיש מראהו (של ישראל) ראו מה תארם חשון משאר בני אדם בן כאשר אנחנו רואים צעינינו:

(טו) בן יזה גוים רבים – בן עתה גם הוא תגבר ירו וידה את קרנות העכו"ם אשר זיכוהו. יקפצו – יסגרו פיהם מרוב תימהון, כי כבוד אשר לא סופר להם על שום אדם ראו בו. התבוננו – אסתכלו:

(א) מי האמין לשמענתנו – בן יאמרו העכו"ם איש לרעהו אילו היינו שומעים מפי אחרים מה שאנו רואים אין להאמין. וזרוע

חק לישראל – פרשת נח יום א'

והלכה כר' יהודה. וזכך מקום שאסור להפסיק כד אסור לדבר בלשון הקודש כמו בשאר לשונות:

אבל מפני הכבוד לא: רבי יהודה אומר באמצע – הפרק שואל בשלום מי שהוא ירא ממנו, ומשיב שלום למי שמוטל עליו לכבדו: ומשיב שלום לכל אדם – שהקדים לו שלום.

(ב) אלו הן בין הפרקים, בין ברכה ראשונה לשנייה, בין שנייה לשמיעה, ובין שמיעה לוהיה אם שמיעה, בין ויהיה אם שמיעה לויאמר, בין ויאמר לאמת ויציב. רבי יהודה אומר, בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק. אומר רבי יהושע בן קרח, למה קדמה שמיעה לוהיה אם שמיעה, (אלא בדי) שיקבל עליו על מלכות שמים תחלה, ואחר כך יקבל עליו על מצות. ויהיה אם שמיעה לויאמר, שוהיה אם שמיעה נוהג ביום ובליילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום (בלבד):

אותם את בניכם, ותלמוד תורה נוהג בין זיום ובין בלילה: ויאמר אינו נוהג אלא זיום – להיות ביה פרשת ליאת שאינה נוהגת בלילה, דכתיב (במדבר טו) וראיתם אותם:

רע"ב – (ז) בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק – דכתיב (ירמיה י) וה' אלהים אמת, הלכך אין מפסיקין בין ה' אלהים לאמת וכן הלכה: והיה אם שמוע נוהג בין זיום בין בלילה – דכתיב זה (דברים יא) ולמדתם

(ג) הקורא את שמיעה ולא השמייע לאינו, יצא. רבי יוסי אומר, לא יצא. קרא ולא דקדק באותיותיה, רבי יוסי אומר יצא, רבי יהודה אומר לא יצא. הקורא למפרע, לא יצא. קרא וטעה, יחזר למקום שטעה:

והיו הדברים, בהוייתן יהיו, כלומר כמו שהן סדורין בתורה. ומיהו אם הקדים פרשת ויאמר לפרשת והיה אם שמוע, ופרשת והיה אם שמוע לשמע, נראה דאין זה חשוב למפרע ולא, שהרי אינן סדורות זו לאחר זו בתורה: יחזור למקום שטעה – אם בין פרק לפרק טעה, שאינו יודע באיזה פרק הפסיק ולראש איזה פרק יחזור, חוזר להפסק ראשון, שהוא והיה אם שמוע. והרמב"ם אומר שהוא ואהבת את ה', ואם באמצע הפרק פסק, שיועד הפרק שפסק בו, אבל אינו יודע באיזה מקום מאותו פרק פסק, חוזר לראש אותו הפרק. היה קורא וכתבתם, ואינו יודע אם הוא בכתבתם של שמע או בכתבתם של והיה אם שמוע, חוזר לכתבתם של שמע ואם נסתפק לאחר שהתחיל למען ירבו, אינו חוזר, שעל הרגל לשונו הוא הולך:

רע"ב – (ג) רבי יוסי אומר לא יצא – דכתיב שמע, השמע לחזק מה שאתה מוסיף מפיד ותנא קמא סבר, שמע בכל לשון שאתה שומע. והלכה כתנא קמא: ולא דקדק באותיותיה – להוסיף בשפתיו יפה. בשתי תיבות שהתיבה השניה מתחלת באות שהתיבה הראשונה נגמרת, כגון על לבד, עשב בשדך, ואזלתם מהרה, אם אינו נותן ריוח ביניהם להפרידם, נמצא קורא אותם שתי אותיות כאות אחת: רבי יוסי אומר יצא – והלכה כרבי יוסי. מיהו לכתחילה כריך לדקדק באותיותיה. וכן יזהר שלא יניח הנד, ולא יניח הגת. ולא ירפה החזק, ולא יחזק הרפה. וכריך להתיז זי"ן של תזכרו שלא יהא נראה כאומר תשכרו בשי"ן, כלומר כדי שתדעו שכר, שהרי אין ראוי לשמש את הרב על מנת לקבל פרס: הקורא למפרע – הקדים פסוק שלישי לפני, ושני לראשון, וכיוצא בזה: לא יצא – דכתיב:

(ד) האמנין קורין בראש האילן או בראש הנדבך, מיה שאינן רשאים לעשות בן בתפלה:

חק לישראל – פרשת נח יום א'

זעו כוונה חלל פסוק ראשון בלכד: מה שאינו ראשון לעשות כן בתפלה – ללכותא רחמי היא וזעו כוונה, הלכך יורדין למטה ומתפללין:

(ה) חתן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון עד מוצאי שבת, אם לא עשה מעשה. מעשה ברבן גמליאל שקרא בלילה הראשון שנטשא. אמרו לו תלמידיו, (לא) למדתנו, רבנו, שחתן פטור מקריאת שמע (בלילה הראשון). אמר להם, איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפלו שעה אחת:

בלכת לידך הוא דמחייבת, הא דמלוה פטירת: אם לא עשה מעשה – אם לא בעל עד מוצאי שבת, שהם ארבעה לילות, טריד. ומשם ואילך לבו גם זה וחו לא טריד, ואע"פ שלא עשה מעשה חייב בק"ש:

(ו) רחץ בלילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו, (לא) למדתנו, רבנו, שאביל אסור לרחץ. אמר להם, איני בשאר כל אדם, אסטניס אני: היה רומח. ואין אסור בימי אבול חלל רחיצה של תענוג:

(ז) וכשמת טבי עבדו, קבל עליו תנחומין. אמרו לו תלמידיו, (לא) למדתנו, רבנו, שאין מקבלין תנחומין על העבדים. אמר להם, אין טבי עבדי בשאר כל העבדים, בשיר היה:

רע"ב –

(ח) חתן אם רצה לקרות קריאת שמע לילה הראשון, קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הרוצה לטל את השם יטל:

דהאידנא כל אדם יקרא ק"ש בלילה הראשון, שכיון שזדורות הללו אין מכוונים כל כך בשאר ימים, אם לא יקרא בלילה ראשון מחזי יותר כוהרע, שמראה עצמו שהוא מכוין בכל שעה, חלל השתא משום דטריד במלוה:

רע"ב – (7) נדבך – שורה של בני אבנים. כמו נדבכין די אבן גלל בעזרא (ו, 7) ואף על גב דמסתפי דלמא נפלי ולא מנו מכווני, לא האריכום חכמים לרדת, דקריאת שמע לא

רע"ב – (ה) חתן – שנשא בתולה: פטור מק"ש לילה ראשונה – משום דטריד שמה לא ימלאנה בתולה. ואני שמעתי שמתירא שמה יעשה כרות שפכה צבעילתו. וטרדא דמלוה היא, ורחמנא אמר ובלכתך בדרך,

רע"ב – (ו) רחץ לילה הראשון שמתה אשתו – ואע"פ שאביל אסור ברחיצה: אסטניס אני – קר ומטונן. לשון כינה, ואיכא כערא אם לא

(ז) וכשמת טבי עבדו, קבל עליו תנחומין. אמרו לו תלמידיו, (לא) למדתנו, רבנו, שאין מקבלין תנחומין על העבדים. אמר להם, אין טבי עבדי בשאר כל העבדים, בשיר היה:

רע"ב –

רע"ב – (ח) לא כל הרואה ליטול את השם יטול – אם לא הוחזק חכם ופרוש בשאר דברים, אין זה חלל גאוה, שמראה בעצמו שיכול לכיון לבו. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. וחזון לקאת מרבנותו דאמרי

גמרא – ברכות דף יד' ע"א

אמר רב כל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא אל תקרי במה אלא במה ושמזאל אמר במה חשבתו לזה ולא לאלוה מתיב רב ששת בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב תרגמה רבי אבא במשכים לפתחו (אמר רבי יונה אמר רבי זירא כל העושה חפציו קודם שיתפלל כאלו בנה במה אמרו לו במה אמרת אמר להו לא אסור קא אמינא וכדרב אידי בר אבין

חק לישראל – פרשת נח יום א'

(דאמר) [אמר] רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו: דף טז ע"ב. אמר רבי אלעזר מאי דכתיב כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי כן אברכך בחיי זו קריאת שמע בשמך אשא כפי זו תפלה ואם עושה כן עליו הכתוב אומר כמו חלב ודשן תשבע נפשי ולא עוד אלא שנוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא שנאמר ושפתי רננות יהלל פי:

רש"י על הגמרא

חללו לכס מן האדם – כשיש לכס לעסוק בכבוד המקום אל תתעסקו בכבוד אדם, לאו הכי למה ליה לחלול: ושמואל – לא לריש לשון זמה, חלל כמשמעו זמה חשבתו לזה שהקדמת כבודו לכבודי: שואל מפני הכבוד – והא קריאת שמע קודם תפלה הוא, וקחני שואל: תרגמה רבי חננאל – להא דרב ושמואל דאסרי: במשכיס לפתחו – חבל פגעו בדרך שואל: כן אברכך וכמו חלב ודשן – תרי קראי דסמיכי להדדי: רננות – שתיים:

זוהר – נח דף נט' ע"ב

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, רַבִּי חֵיִיא פִּתַח (ישעיה ס) וְעַמּוֹךְ בָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מְטַעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהַתְּפָאָר. וְכַאֲיִן אֲנֹנִי יִשְׂרָאֵל דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, וְיַדְעֵי אֶרְחִין דְּאוֹרֵייתָא, דְּבִגְיִנָּה יִזְבּוּן לְעֵלְמָא דְאַתִּי: תָּא חֲזוּ, כֹּל יִשְׂרָאֵל אֵית לֹון חוֹלְקָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי. מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּנִטְרִין בְּרִית דְּעֵלְמָא אֲתַקִּיִּים עֲלֵיהּ. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שִׁמְתִּי. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל דְּנִטְרֵי בְּרִית וְקִבְּלוּ לִיה אֵית לֹון חוֹלְקָא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי:

וְלֹא עוֹד אֵלֶּא בְּגִין כֶּךָ אֶקְרוּן צְדִיקִים. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא כֹּל מָאן דְּנִטְרֵי הָאִי בְּרִית דְּעֵלְמָא אֲתַקִּיִּים עֲלֵיהּ. אֶקְרִי צְדִיק. מְנָא לֹן מִיּוֹסְף. בְּגִין דְּנִטְרֵי לִיה לְבְרִית עֵלְמָא, זָכָה דְּאֶקְרִי צְדִיק. וְעַל כֶּךָ וְעַמּוֹךְ בָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ:

דף ס' ע"א. רבי אלעזר פתח (תהלים מז) לְכוּ חֲזוּ מַפְעֵלוֹת (ברפוס קרימונא אלקים, וע"י מ"ש לעיל נח ב) יי אשר שם שמות בארץ. האי קרא הא אתמר ואוקמוה. אבל לכו חזו, מאי חזו. כמא דאת אמר, (ישעיה כא) חֲזוֹת קִשָּׁה הוֹגֵד לִי. בְּעוֹבְדוֹי דְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵבֵד, אֲתַגְּלִי נְבוּאָה עֲלָאָה לְבִנֵי נְשָׂא. אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת, שְׁמוֹת וְדָאִי, דְּהָא שְׁמָא גְרִים לְכֹלָא:

כְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר זֶה וְגו' אֲמַאי הֵכָא לְאֹמֶר. וְאֲמַאי זֶה. אֵלֶּא לְאֹמֶר דָּא אֲתַתָּא. זֶה דָּא צְדִיק. (רמז כמו דקודשא בריך הוא קרא ליה נח נייחא דארעא. לאמר, מאי לאמר. אלא אתר דא קרי ליה נח. ומאן איהו ארעא קדישא. לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו'. עבד ליה קודשא בריך הוא לתתא כגוונא עלאה) (נ"א זה דא צדיק וכן נח (לאמר, נח) דא צדיק. לאמר דא נוקבא. בגין דלא מתפרשן דא מן דא. אמר רבי יצחק לאמר דא ארעא קדישא) (וזה אמת) (כצ"ל

חק לישראל – פרשת נח יום א'

באמת בהגהת ד"א. הרש"ב) פְּתִיב הָכָא זֶה יִנְחַמְנוּ, וּכְתִיב הָתָם (ישעיה כה) זֶה יִי קִיְנוּנוּ לֹו. זָכָאִין אֲנֹון צְדִיקָא דְרִשְׁמִין בְּרִשְׁמִין דְּגוֹשְׁפִנְקָא דְּמִלְכָּא לְמַהוּי בְּשְׁמִיָּה רִשְׁמִין וְאִיהוּ שְׁוִי שְׁמִהוּ בְּאַרְעָא בְּדָקָא יְאוּתָּה:

פְּתִיב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וּכְתִיב, (וישב קפו ב) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. אֲמַאי לָא פְּתִיב אֶת. אֶלָּא הָתָם דְּרַגָּא אַחְרָא (ד"א חדא) וְהָכָא דְּרַגָּא אַחְרָא. (נ"א את, כמה דאת אמר ואראה את יי) פְּדָכְתִּיב, (ישעיה ו) וְאָרְאָה אֶת יִי. וְאָרְאָה יִי לָא פְּתִיב אֶלָּא אֶת יִי. אוּף הָכָא בְּנַח וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב דְּרַגָּא דִּילִיָּה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְמַשׁ קְרָא לִיָּה יַעֲקֹב. אֲבָל הָכָא אֶת לְאֶתְכַלְלָא שְׂכִינְתָּא. (נ"א דהיא דרגא אחרא לתתא):

הלכה – שולחן ערוך יורה דעה סימן קיג' ואילך

סימן קיג – דיני בשולי עובדי כוכבים:

(א) דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי, וגם עולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת או לפרפרת, שבישלו עו"ג, אפילו בכלי ישראל ובבית ישראל, אסור משום בישולי עובדי כוכבים:

(יד) ביצה, אף על פי שראויה לגומעה חיה, אם בשלה עובד כוכבים, אסורה:
(טז) כלים שבשל בהם העובד כוכבים לפנינו דברים שיש בהם משום בישולי עובדי כוכבים, צריכים הכשר. ויש אומרים שאינם צריכים. ואף לדברי המצריכים הכשר, אם הוא כלי חרס מגעילו שלש פעמים, ודיו, מפני שאין לאיסור זה עיקר מדאורייתא: הגה – עובד כוכבים שבשל לחולה בשבת, מותר למוצאי שבת, אפילו לבריא, ואין בו משום בישולי עובדי כוכבים, דכל כה"ג היכרא איכא. (ב"י בשם הר"ן שכ"כ משם הרא"ה):

סימן קיד – דיני שכר ושאר משקין של עובד כוכבים:

(ג) יין תפוחים ויין רמונים וכיוצא בהן, מותר לשתותו בכל מקום, דדבר שאינו מצוי לא גזרו עליו:

סימן קטז – דין חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, וגבינה וחמאה:

(א) חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו, אסור, שמא עירב בו חלב טמא. היה חולב בביתו וישראל יושב מבחוץ, אם ידוע שאין לו דבר טמא בעדרו, מותר, אפילו אין הישראל יכול לראותו בשעה שהוא חולב. היה לו דבר טמא בעדרו, והישראל יושב מבחוץ והעובד כוכבים חולב לצורך ישראל, אפילו אינו יכול לראותו כשהוא יושב, אם יכול לראותו כשהוא עומד, מותר, שירא שמא יעמוד ויראהו, והוא שיוודע שחלב טמא אסור לישראל: הגה – ולכתחלה צריך להיות הישראל בתחלת החליבה ויראה בכלי שלא יהיה בכלי שחולבין בו דבר טמא (א"ו הארוך כלל מ"ה). ונהגו להחמיר שלא יחלוב בכלי שדרכו של עובד כוכבים לחלוב בו, שמא נשאר בו צחצוחי חלב של עובד כוכבים (שם). מיהו בדיעבד אין לחוש לכל זה. ושפחות שחולבות בהמות בבית ישראל או בדיר שלהם, כל מקום שאין בית עובד כוכבים מפסיק ואין לחוש לדבר טמא, מותר אפילו לכתחלה להניח אותן לחלוב, אע"פ שאין שם ישראל כלל, דמאחר שהוא בבית ישראל או בשכונתו אין לחוש לדבר טמא (ש"ד סימן פ"ב בשם ר"ת ומהרא"י שם). אבל אם בית עובדי כוכבים מפסיק, צריך להיות ישראל, כאילו חולבות בבית עובד כוכבים (או"ה שם). ואפילו ישראל קטן או קטנה מועילים, דהעובד כוכבים מרתת לפנייהם (ג"ז שם). ואם חלבו עובד כוכבים מקצת

חק לישראל – פרשת נח יום א'

בהמות ולא היה שם ישראל, ואחר כך בא ישראל אל האחרים, עכשיו בזמן הזה שאין חלב דבר טמא מצוי כלל, מותר: (הגהות ש"ד). מיהו אם לא בא שם הישראל עד אחר שנחלבו כולם, הוי כחלב שחלבו עובד כוכבים דאסור אע"פ שאין דבר טמא בעדרו (ב"י בשם הר"ף ובשם סמ"ק). חלב של עובדי כוכבים אסורים כלים שנתבשלו בהם כשאר אסור, אע"פ שאינו רק ספק שמא עירב בה דבר טמא. וכן גבינותיהם, (תשובת הרשב"א סימן קמ"ג ובארוך), אבל לא חמאה שלהם, אפילו במקום שנהגו בה אסור אינה אסרת הכלים שנתבשלה בה ולא תערובת שלה, שאם נתערבה בהיתר, הכל שרי (בערוך) כדלעיל גבי פת של עובדי כוכבים. ועיין לעיל סימן קי"ב (תשובו' מהרי"ל ל"ח ואו"ה שם). חלב של עובדי כוכבים שנאסרה, אינו מועיל אם יעשו אח"כ גבינות או חמאה ממנה, אלא נשארת באיסורה וכל מה שנעשה ממנה אסור (מרדכי פא"מ ואגודה שם ותשובת מהר"ם סי' רי"ז ואו"ה ורשב"א וב"י ונ"ל שכ"ד הרמב"ם ודלא כהר"ם המגיד):

(ב) גבינות העובדי כוכבים, אסרום מפני שמעמידים אותם בעור קיבת שחיטתם שהיא נבלה. ואפילו העמידוהו בעשבים, אסורה: הגה - וכן המנהג, ואין לפרוץ גדר (ב"י), אם לא במקום שנהגו בהם היתר מקדמונים. ואם הישראל רואה עשיית הגבינות והחליבה, מותר (אגור פ' שואל). וכן המנהג פשוט בכל מדינות אלו. ואם ראה עשיית הגבינות ולא ראה החליבה, יש להתיר בדיעבד, כי אין לחוש שמא עירב בו דבר טמא מאחר שעשה גבינות מן החלב, כי דבר טמא אינו עומד, ובודאי לא עירב בו העובד כוכבים מאחר שדעתו לעשות גבינות (הגהות אשיר"י פא"מ ובארוך). ומכל מקום אסור לאכול החלב כך (שם):

לע"נ

זאב ואיים בן שרדה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרדה ז"ל.